

טבעיות האמונה בפסח

קובץ ה' קו'

קדושת הפסח מרשימה את עומק הטבעיות של האמונה האלהית מראשיתה, וכל סעיפיה, שהם כל התורה כולה, וכי כל הניגוד והכבדות שכל העולם פוגע בה, איננו כי-אם מפני השאור שבעיסה הראשונה, חטא האדם בכללו. והעולם הולך ושואף לתיקון מוחלט, שאז יוכר מהי הטבעיות המוחלטה של האדם, יוכר העושר שבעוני, יוכר איך כל רשמי החוץ אינם אלא מדלדלים את התוכן הפנימי. והשארתי בקרבך עם עני ודל וחסו בשם ד'1. וכשהעושר שבעוני מושרש הוא יפה, אז אין כל עושר מזיק, כי-אם מוסיף הוא עליו את עושר העוני, את העשירות הפנימית העצמית, שאל זה עורג כל העולם באמת לאמתו, אלא שאיננו מכיר עוד את עצמו, וחושב הוא שישקיט את צמאונו בעושר, ברכוש קנוי והוא לוחם ומתמלא איבה קנאה וזעם, יראה ופחד חיצוני, המרשש את החיים ומאבד את טוב העולם. וכל-זה בא מפני שאין בו כח להכיר את פנימיותו ואת עצמת רצונו בעומק פשטות עושר טבעיותו, שהיא עושר העוני, הכולל בקרבו את כל מיני העשירות שבעולם. הטבעיות הפשוטה של ההשתאבות האלהית, הכוללת את כל ההרגשה, את כל החיים, את כל המפעל ואת כל השכלול, המזרז את הכל להגדיל מעשים, ולשכלל עולם בגשמיותו ורוחניותו, מתוך דחיפה פנימית של שלום והשקט, המכוננת סדר חיים אישיים וקבוציים. מראש מקדם בזה של שכל ושל מטרם מהוגנה וקבועה, המקדשת את החיים מראשית יצירתם, המרבה נשמות פועלות בשביל הגודל המוכר ומסוים, שאין בו שום סמיות עינים כי-אם בהירות ועצמה, ברירות וצלילות הדעת, תגבורת כח של תיקון עולם ותיקון עולמים, הכבדת טוב והוספת פאר ועונג מרגע לרגע, פתיחת מעינות מלאות חיים והוד אהבה מלאה, רעננה וקדושה, ומילוי מפעל, מעשה ועבודה, מתוך שמחה, עדינות, תפארת וזיו משוכלל ומתעלה. יום ליום יביע אומר ולילה ללילה יחזה דעת.

מילון הראיה

◇ שני צדדים בטבע האמונה: צד החסד שלה - התוך הרוחני, הגרעין האידיאלי, שבאמונה, הצורה השכלית של החובה והמצוה האלהית העליונה שבה, הצורה הטבעית של האמונה, <בצורה הטבעית של הקודש שבכנסת-ישראל² חקוקים הם כל תוכני הצורות של המצות כולן וסעיפיהן, כל התורה כולה>; וצד הגבורה שבה - ההמשכה הטבעית, התאוה הנפשית הפנימית, החומר הרוחני של האמונה, עריגת הקודש של כל העולם, שאפשר לה להיות בישרי לב שבכל האדם כולו [עפ"י שם 128, 117].

אוה"ק ג', עמ' לה'-לו'

הבחירה במילואה לישראל היא נתונה. מראשית היצירה, מתחתית מדרגותיה עד רומה, הולכים האופיים ומתבדלים זה מזה בהתוכן של חופש עצמותם, שהוא חופש רצונם, מפלאות תמים דעים הוא, שכל בריה הרי היא נגאלת ממאסר העבדות, כלומר מכבלי ההכרח והעדר החופש הבחירי, לפי ערך השינוי הפנימי שלו, בחוג האנושי, נתרחה אותה התכונה של החופש ביותר, אבל לא בכל מילואה. עדיין אין חירות אמיתית בעולם, אין העולם גאול עדיין מכבלי העבדותיים, אבל מדרגות מדרגות יש, עד כמה כל אישיות קונה לה בטוב נטייתה, במעשיה ושאפיותיה, את בחירתה וחופשה העליון. בעמים הדבר יותר אופי, העמים במושגם הכללי הנם יותר כבולים בכבלי ההכרח מאישים יחידים, והצירוף העבדותי של כל יחיד הולך ונעשה עול ברזל בקיבוצים. ישראל נתנשאו לחירות ביציאת מצרים. זאת היא חירות עליונה, שחרור הרצון, חופש האופי. והיא היא התכונה היותר עליונה, הראויה להיות מתממת את כל העולם באור החירות העליון, שהוא צריך להיות הולך ונקנה, עד שבאה התכונה העליונה מכל שאיפה שבחירות, שהיא היא המבוטאה בהעבדות האלהית של ד' אלהי ישראל, עבדי הם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים, לא ימכרו ממכרת עבד. המצה היא לחם עוני ולחם חירות. באותו הזמן שנגלה עלינו מ

לך מלכי המלכים וגאלנו גאולת עולמים, נוצרה בנשמתנו תכונת החופש, חירות הרצון, המוכשר לשעבוד מלכות שמים בצורתו האידיאלית. ורז עולם הוא שיש בסגולת המצה, לתן כח חפשי בחירות הקודש. וכשהוא בא בפרק זה, שהנשמה הכללית והאישית שבה עוד הפעם להתחדש, כל נקודה ונקודה מעצמות חיה אין שיעור לערכה, החמץ עושה כח צביוני מיוחד, משולל כבר החופש הגמור, והאוכל חמץ בזה הפרק של התחדשות נשמתו ונשמת כנסת ישראל נוטל הוא חייו מהעולם, הכרת תכרת הנפש ההוא. והמצה היא נהמא דאסותא, רפואת הנשמה המשוחררת, חירות עליון, בגאולה שלמה.

¹ בסנה' צח, ע"א: אמר זעירי אמר רבי חנינא: אין בן דוד בא עד שיכלו גסי הרוח מישראל, שנאמר כי אז אסיר מקרבך עליו גאותך, וכתוב והשארתי בקרבך עם עני ודל וחסו בשם ה'.